

at et Parti, som sad inde med en Minoritet af Vælgerne, endogsaa en ikke stor Minoritet, efter denne Valgmaade særdeles godt kan komme i Besiddelse af samtlige Mandater. Det er ikke udelukket. Det beror ganske paa, hvorledes Stemmerne er fordelte i de respektive Kredse. Og dette forrykkes aldeles ikke ved den Valgmaade, her indføres. Det er ganske det samme, Flertalsvalg i Enkeltmandskredse, og for saa vidt vil det ogsaa her være muligt, at et enkelt Parti kunde opnaa at faa alle 92 kredsvalgte Folketingsmænd, selv om det ikke havde Majoritet af Stemmerne i Vælgerkorpset; det kan endogsaa nøjes med en ret lille Minoritet og dog opnaa det. Det, der skulde udligne dette, er Indførelsen af Tillægsmandater; men der er det da straks iøjnefaldende, at det Antal, her er Tale om i første Omgang, henholdsvis 9 og 11 for de to Landomraader, og sluttelig 3 til Fordeling efter Stemmerne over hele Landet, men dog saaledes, at Jylland skal have de 2 og Øerne den ene, ikke kan raade Bod paa dette Forhold. Jeg skal, uden at trætte med Tal, for at føre et Bevis for denne min Udtalelses Rigtighed blot anføre et Par enkelte Ting, som klart viser, at man ikke alene ikke opnaar og ikke kan opnaa nogen Ligelighed ved Hjælp af dette Antal Tillægsmandater, men at de stundom kan komme til at virke ganske imod deres Hensigt. Maa jeg straks bemærke, at de Tal, jeg her vil benytte mig af, er ikke kunstigt opstillede Tal, men det er Stemmetallene ved det sidste Folketingsvalg i 1913. Gaar man ud fra dem, og forudsætter man, at det Parti, som i Jylland havde de fleste Stemmer, nemlig Venstre, havde faaet 32 Folketingsmænd valgt der, hvad det særdeles vel kunde faa, saa vilde det, naar der er Tale om 92 Mandater for hele Landet, have faaet hele det Antal Mandater, der forholdsmæssigt tilkom dette Parti. Men nu fordeles Tillægsmandaterne med henholdsvis 11 i Jylland og 9 paa Øerne, og indtræffer da det Tilfælde, at samme Parti ikke faar nogen Kandidat valgt paa Øerne, saa vil det faa samtlige Tillægsmandater for Øerne foruden de 32, det har erhvervet i Forvejen, og Tillægsmandatinstitutionen vil da i Stedet for at tjene til en Udligning give Partiet en Forøgelse, skønt det allerede har faaet, hvad der tilkommer det. Det vil med andre Ord sige, at Tillægsmandaterne kan virke i ganske modsat Retning af den tilsigtede, hvad

der maa siges at være saare uheldigt. At en særskilt Fordeling af Tillægsmandaterne i de 2 Landomraader kan virke saaledes, er efter de Udtalelser, jeg her er fremkommet med, ganske bestemt. Hvis man skulde kunne tænke sig Ligelighed bragt til Veje, i alt Fald saa godt som muligt, maatte det paa hvert Parti over hele Landet afgivne Antal Stemmer lægges til Grund for Fordelingen af Tillægsmandaterne. Naar man fordelte samtlige 23 Tillægsmandater efter de paa Partierne hele Landet over faldne Stemmetal, vilde man i alt Fald i nogen Grad undgaa at komme i den Forlegenhed, jeg her har paavist. Men der er jo flere Maader, hvorpaa det er muligt helt ud at opnaa denne Ligelighed, selv om man vil opretholde Flertalsvalg i Enkeltmandskredse. Det er jo gør ligt, og derfor er det mærkeligt, at man ikke er gaaet en saadan Vej, naar man ikke vilde ind paa rene Forholdstalsvalg, hvad der naturligvis havde været det eneste rigtige. Man kan opnaa Ligeligheden enten ved et bestemt Antal flertalsvalgte Kreds-kandidater i Forbindelse med et flydende Antal Tillægsmandater eller ved at fastsætte et bestemt Antal Folketingsmandater for hele Landet og tilvejebringe Ligeligheden ved at lade det fornødne Antal kredsvalgte med de færreste Stemmer udgaa som kredsvalgte og give Plads for det fornødne Antal Tillægsmandater. Paa den sidste Maade kan man have et fikseret Antal Folketingsmænd, saaledes som det nu er blevet bestemt i Loven, og dog opnaa fuld Ligelighed imellem Partierne, og det havde aabenbart været den Vej, man burde gaa. For mig staar det saaledes, at den Slags Valglovsbestemmelser, som findes i § 17 og § 42, ikke kan bringes i Samklang med den demokratiske Partialliances Dogme: Almindelig og lige Valgret, og det kaster et skarpt, men just ikke videre flatterende Lys over de Partier, der under den almindelige og lige Valgrets Navn skaber sig selv Partiprivilegier; for det er det, man har opnaaet ved disse Bestemmelser — maaske uden at man har villet opnaa det.

Jeg skal ikke gaa videre ind i Diskussionen om Lovens Indhold, da det jo i og for sig ikke fører til noget. Jeg har blot villet paavise det, som for mig har været det afgørende, at man, saaledes som Valgloven nu er affattet, ikke opnaar at fyldestgøre det tilsagte i Grundlovens § 32 om en ligelig Fordeling af Mandaterne